

بولتاي بېداقمەت ۇلى

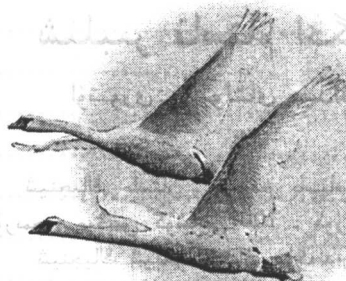

شىنجاڭ جاستار - ورەنەەر باسپاسى

بولتاي بىداقمەت ۇلى

شېلىر تاستام انگىمەلەر

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

2005 — ۇرۇمچى

图书在版编目(CIP)数据

一口气读完小说/波勒泰·毕达合买提著. — 乌鲁木齐:
新疆青少年出版社, 2005. 10

ISBN 7 — 5371 — 4515—6

I… — II…波 III — 中篇小说—中国—当代—哈萨克语
(中国少数民族语言) N.1247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 051015 号

责任编辑: 木拉提·卡尔庭拜

责任校对: 努尔斯发提

封面设计: 巴哈提

一口气读完小说(哈萨克文)

波勒泰·毕达合买提 著

新疆青少年出版社出版

(乌鲁木齐市胜利路 100 号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行 新疆八艺印刷厂印刷

787×1092 毫米 32 开本 4.25 印张

2005 年 10 月第 1 版 2005 年 10 月第 1 次印刷

印数: 1 — 3060

ISBN7—5371—4515—6 定价: 6.00 元

جاۋاپتى رەداكتورى: مۇرات كارتەنباي ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتورى: نۇرسيپات قۇرمەت قىزى
مۇقاباسىن جوبالاعان: باقت مىسكەندىر ۇلى

شىلبىر تاستام اڭگىمەلەر

اۆتورى: بولتاي بىداقمەت ۇلى

*

شىنجياڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى باستىردى
(*ۇرىمى جەڭس كوشەسى 100 - قورا، پ: 830001)

شىنجياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەندەرى تاراتادى

شىنجياڭ كوركومونەر باسپا زاۋودىدا باسلىدى

فورماتى $1092 \times 787 \frac{1}{32}$ م، باسپا تاباعى: 4.25

2005 - جىل، قازان، 1 - باسپاسى

2005 - جىل، قازان، 1 - باسلىۋى

تىراجى: 3060 — 1

ISBN7 — 5371 — 4515 — 6

باعاسى: 6.00 يۋان

مازمۇنى

- 1 ۋەسايىدىن تىلەگى
- 3 قانئالىقتى باقىتتى بولدىن
- 5 شىنايى قۇرمەت
- 7 ۋەي بولسى
- 9 ۋەشەۋارا مۇڭداسۇ
- 11 مالبايىدىن بىر كۈنى
- 14 سەن نەگە كۈلمەدىن
- 15 لائىمان جەپ وتىرغاندا
- 17 جۈز مىڭنان قالغانى
- 21 اپاتىنى اپات
- 25 باسقى تاۋىقتا
- 26 تەرەزەدەن قاراعاندا
- 29 سەئان
- 31 تاقىمغا باسۇ
- 34 سۆرەت
- 36 سۈرەڭسىز گۈلدىن
- 37 كۈزەتتىلەر
- 42 دانەكەر
- 45 جولد
- 54 كەلتە كەڭەس
- 63 جالغىز سىراۋ
- 64 بۈكسەن قاقۇ

67	داستارقان باسندا
73	ەكى بالانىڭ اڭگىمەسى
75	تىم - تىرىستىق
78	شەكارادا سۇيىلگەن قىز
80	راس ناقۇرس پا
82	پايدالى سىناۋ قاعازى
83	ەڭبەگىن بۇلداۋ
84	ەكى سالىستىرۋ
86	ساۋساقىتارىن تارتۋ ەتۋ
87	قۇر الاقان قالۋ
89	اقىلداسۋ
90	انشەيىن قوعامدىق سالت
92	قارايايىم شاي تاقتاي
93	سوۋغىسى قالاي بولار ەكەن
95	بايىرىمى ستىل
97	ۇقىپتىلىق
98	وزگەرۋگە قاراي وزگەرۋ
99	راس سول كىسىنىڭ ۇيى مە
100	اقباس اتانمەن مۇڭداسۋ
102	ەسكىتەگى ەسوزدىڭ الەگى
105	بۇل ەبىر قايعى بولدى - اۋ
108	باسقا كۈن تۇعاندا
112	قولايىسىزدىق
114	اسپۇزىلدا
119	قاسەننىڭ قوڭىر تايىنشاسى
121	جوعالىپ تابىلعان ەتىلحات

ءسابىدىڭ تىلەگى

ەندى بىرنەشە كۈننەن كەيىن جاڭا ءبىر جىل، جاڭا
عاسىر، جاڭا مىڭ جىل باستالادى. جەر شارىنداعى بۇكىل
ادامزات وسى باقىتتى شاقىتاردىڭ تەزىرەك كەلۋىن بىرلىكتە
الاقايلاپ، وزدەرىنىڭ ويلاعان ارماندارىنا جەتپەك بولادى،
ولاردىڭ شىندە ەكى عاسىردى وتكىزىپ ەندى ءۇشىنىشى
عاسىردى كورەتىن ءجۈز نەشەگە كەلگەن ەڭكەيگەن
كارىيالاردا، سونداي - اق، وسى مىڭ جىل مەن كەلەر مىڭ
جىلدىڭ ءولاراسىندا تۇعان قىرقىننالى شىعا قويماغان
بۈبەكتەر دە بار ...

... تاۋ اراسىنداعى شاعىن قالاشىق ...

بۇگىن دە مۇنداعى مۇقاي سەمىياسىنداعىلار الداعى
قۋانىشتى، مەرەيلى شاقىتاردا نەلەرگە قول جەتكىزگىسى
كەلىپ، نەلەردى ارمان - تىلەك ەتەندىكتەرىن ايتىسىپ،
ءماز-مەيرام بولىسىپ جاتتى.

— مىناۋ مىجىرايعان ءۇيىمىز قاي زامانعى ءۇي،
توزىعى جەتىپ ابدەن ەسكىردى. جاڭادان ءبىر ءۇي سالىپ
الساق قانداي جاقسى بولار ەدى، — دەدى بالالاردىڭ اكەسى.
— ءجىپ - سۋدى يىرە - يىرە تىزەم ابدەن تەسىلىپ
بولدى. ءبارى دە وسى قۇلىندارىم ءۇشىن عوي، ءبىر ءجىپ
يىرەتىن ماشىنا ساتىپ السام، ەندىگى ءومىرىم قام-قايىعىمىز
بولار ەدى، — دەدى بالالاردىڭ اپاسى بوزامىق كوزدەرىنە
باقىت بۇرىن ۇيالاتىپ.

— مەن داشۆەگە بارسام، ماگىستىر ئاتاق السام، —
 دەدى ۇلكەن ۇلى الداعى كۇندەرىنە بولجاۋ ايتىپ.
 — شىركىن، كەلەر جىلى مەن ءبىر تاكسى ساتىپ
 الىپ، سەندەردى سالىپ، وندا — مۇندا اپارىپ جۇرسەم، —
 دەدى ەكىنشى ۇلى بەينە ءبىر ماشىنانىڭ دوڭگەلەك رولىن
 اينالدىرىپ وتىرعانداي راي كورسەتىپ.
 — مەن ءان — ءبىي ۇيرەمسەنە قاتىناسىپ ءان — ءبىي
 شولپانى بولسام، — دەدى وسى ءۇيدىڭ قىزى دا بەينە اق
 كوبەلەكشە اينالىپ، ءوز ارمانىن جاسىرا الماي.
 سوڭىندا بولاشاقتا بولاتىن ارمان — تىلەگىن ايتپاعان
 باستاۋىشتىڭ تومەنگى جىلدىعىندا وقىپ جۇرگەن ەڭ
 كەنجەسى ءسابى مۇرات قانا قالدى.
 — سەنىڭ ارمانىڭ نە؟ — دەدى ۇيدەگىلەر مۇراتقا
 سۇراۋ تاستاي، ەندى ءبىر جاعى ونى ەركەلەتە.
 مۇرات ۇندەمەدى، «اناۋ بولسام، مىناۋ بولام» دەپ تە،
 «انانى الام، مىنانى الام» دەپ تە ايتپادى.
 — ايتساڭشى! ايتساڭشى! تەز! تەز! — دەدى
 ۇيدەگىلەر تاغى ونى اسىقتىرا، — كانە مۇراتىمىز ايتادى،
 ءوزى ايتادى، ايتا عوي!
 — مەن ... مەن ايتسام، — دەدى مۇرات وڭىندە ءسال
 قامىغۇ بارلىعىن جاسىرا الماي، — ەندى جاڭا مىڭ جىلدا
 دۇنيەدە سوعىس بولماسا ەكەن. سوعىس ادامداردى،
 بالالاردى قىرادى، بايلىقتى قۇرتادى. مەن كىنودان
 كورگەم، سوعىس جامان ...
 مۇراتتىڭ بۇل تالعامى ۇيدەگىلەردىڭ ءبارىن دە
 ويلاندىرىپ تاستادى. سوڭىندا راس اۋ، دەدى ولار دا ءبىر

اۋۇزدان ءسابىمىزدىڭ تىلەگىن بەرىپ، جاڭا عاسىر، جاڭا مىڭ جىلدا ەل بىرگەسى تىنىش بولسا ەكەن دەستى.

قانشالېقتى باقتى بولدىڭ

— وى سەن ادهتتە چاپاي قورازدانا: «باقىتتىمىن،
باقىتتىمىن» دەيسىڭ، سوندا وى قانشالىقتى باقتتى
بولدىڭ؟ — دەدى بىرەۋى.

— داردای دا باقیتتمین عوي، — دودی هکنشی
نخراانا سویلهپ: — ایلهلم هکۆمیزده دهالمستامیز،
وکیمهتنیڭ دایین اقشاسین شالقامیزدان جاتپ الامیز. تاعی
دا هکی ۇل مەن هکی کەلنیمیز، هکی قیزیمیز بەن هکی
کۆیهۋ بالامیز ءباری ده وکیمەت قیزمەتنیڭ شەتسەندە،
بلايشا ایتقاندە، ولاردا البەتتە دایین اقشا الادی. سەگیز ادام
جیلنا سەكسەن مىڭ یۋان دایین اقشا الامیز. برگەدەن
قۇیىلىپ تۇرادى دا، بۇل ازبا؟ ھا ... ھا ... ھا ...
ول دەرەۋ كۆلكىسىن جىناپ الا قويدى دا، — مەنە ءوزىڭ
كورىپ وتىرسىڭ، مەناۋ مەنىڭ جىهازدارىم، ۇيلەرىم،
تۈگەلدەي وسىزامانعى سەميا مۇكاملدارىمەن ءيىن ترەسەدى
... ھا ... ھا ... ھا ...

— ۋېراق، — دەدى ۋېرىنشى ادام ھېشىسىنە: —
 ۋېلاردىڭ بارلىقى دا ۋەزەرىڭىزدىڭ تابان ەت، ماڭداي
 تەرلەرڭىز بولاما؟

— ارينه، — دهدي هکنشي ادام هژو تارتا ريزالمق
 بيلديرپ، — وکمه تکه بسته گن سولک بهره دي ده نم ...
 نم ... نم ... نم ...

— وىسى قۇرشا بايلىقتارىڭىزدىڭ شىشىندە باسقاللاردىڭ قان — تەرى بارما؟ — دەدى ئېرىنىشى ادام.

— جوق، جوق، — دەدى ەكىنىشى ادام ساسقالاتاي، — ولاردى ئېز كونه قوعام سياقتى قاناپ وترعامىز جوق-قوي، سوندىقتان دا، الەبتە، اقشانىڭ ئبارى تۇگەلمەن وزىمىزدىكى بولادى دا ...

— سوندا ەندى قول جەتەتن ارمانىڭىز دا، باقىتىڭىز دا ەندىگارى بولماعانى ما؟ — دەدى ئېرىنىشى ادام.

— دەسەدە، — دەدى ەكىنىشى ادام ئسال ويلانىپ بارىپ، — كورىپ وترىسىڭ، مەنە بىرەۋ كىرىپ — شىعىپ ويناپ جۇرگەن ەكى — ئۇش نەمەرەم وقۇ وقىپ، وقىعاندا جوعارىلاپ وقىپ، سونان سولڭ بۇلاردا ەپتەپ — سەپتەپ وكىمەتتىڭ شەتنە ئېلىنىپ كەتسە، ونان ارى باقىتتىڭ بىزگە كەرەگى دە بولماس تا.

— سوندا باقىتقا قولنىڭىز ابدەن جەتكەن بولدى عوي، — دەدى ئېرىنىشى ادام سۇراۋ تاستاي.

— تاغى دا، — دەدى ەكىنىشى ادام ئسال قامىعا: — وىسى ئېر ادامدارعا كەلەتن كارىلىك، ئولم دەگەندەردىڭ بەتن ارى قىلىپ تۇقىمىن تۇزداي قۇرتسا، قارا جەردىڭ سۇپ — سۇيق قاراڭغى استىنا ادام قايتىپ شىداي الادى؟ — ئيا، ئجون ەكەن، — دەدى ئېرىنىشى ادام ەندى ونان ارى قىتقۇرلاي بەرمەي. سولاي دا ونىڭ ەسىنە ورسىتىڭ ۇلى جازۋىشى لىۋ تولستويدىڭ «ادامعا ولگەندە قانشالىقتى جەر كەرەك ەكەندىگى ماعان ئالمىم. ئىراق، ادامعا تىرىدە قانشالىقتى باقىتتىڭ قاچەت ەكەندىگىن مولشەرلەي المايمىن» دەگەن ئسوزى ئتۇستى.

شەنئەي قۇرمەت

«N» ئىماقتىق بەلگىلى مەكتەپنىڭ «وقتۇشۇشلار مەرەكەسى» كۈنى سالتاناتىيەن وزدېرىلىپ جاتتى. مۇنداقى توراعالار مەنبەسىنەن ورىن العاندار ئىماقتىق ءاربىر اكىمشىلىك ورگاندارىنان كەلگەن جاقسىلار مەن جاساڭدار ەدى. ۋاقىتسىز ۋاقىتتا تاى دا جوعارىدان كەلگەن قىزمەت تەكسەرۋىشلەر كەلىپ، سولارعا بولا اينالىپ قالىپ ۋاعدالى ۋاقىتىنان ءبىر ساعات كەشىگىپ كەلگەن ئىماقتىق پارتكوم سەكراتارى ۋاڭ چىڭ جولداس توراعالار مەنبەسىنىڭ ءدال ورتاسىنداقى وزىنە ارنايى بەلگىلەپ قويىلعان ورنىغا شاعىن دۋ قول شاپالاق ءۇنى شىندە نە ءبارى ون بەس - اق مېنۇت وتىردى. سەكراتاردىڭ مەرەكەگە ارنالعان قۇتتىقتاۋ ءسوزى دە باس - اياعى ءۇش - اق مېنۇت سويلەندى. كەنەت ۋاڭ سەكراتاردىڭ كوزى جىيىن زالىنىڭ ءار - ءار جەرىندەگى اعاش ورنىدىقتارعا وتىرعان بەت - اۋىزدارى قاتپارلانغان، كوزايىنەكتى اقباس، اقساقالدى، بەلى بۇكىرەيىپ يىمىگەن ءبىرقانشا قارىيالارعا ءتۈستى. ۋاڭ سەكراتار قاسىنىداعى وقۇ - اعارتۇسىنە جاۋاپتى جولداسستان ول كىمىلەردىڭ جايىن سۇراغاندا ولار تۈگەلدەي 30-40 جىل ۇرپاق تارىيەلەۋگە ايانباي تىر تۈگىپ، ساقال - شاشىن اعارتقان پەنسىيۈنەر قارت ۇستازدار ەكەندىگى ءمالىم بولدى. مۇنى كورگەن ۋاڭ سەكراتاردىڭ وڭشىندە ءبىر ءتۈرلى ئىچايسىزدىق ءېلىندى. ول دەرەۋ توراعالار مەنبەسىنەن

تۇستى دە الدىڭى قاتاردا وتىرعان ءبىر قارت ۇستازدى
قولتىنعنان دەمەپ تورەگىنى ۇستازنىڭ ورنىنا اكەلىپ
وتىرعىزدى دا: «مىنا ورنىنا ءدال بۇگىن ءسىز وتىرۋعا
لايىقسىز» دەپ الگى قارت ۇستازنىڭ ورنىنا بارىپ ءوزى
وتىرۋعا ئىڭعايلانا بەرىپ بىلاي دەدى:

— بۇگىنگى مەرەكەدە، جىيىن دا سىزدەردىڭ
ەڭبەكتەرىڭىزگە بولا بەلگىلەنگەن — دى. ال، ءبىزدىڭ باسقا
ۋاقىتتاردا دا مىنبەدەن تۇسپەي وتىرعانىمىزعا دا وسى كۇندە
بۇقارانىڭ پىكىرى از ەمەس — تى.

ۋاڭ سەكراتاردىڭ بۇل باستاماسىن كورگەن ءتوراعالار
مىنبەسىندە قونجىپ وتىرعان بىرنەشە ۆلەردە ورنىندارىنان
ابىڭ — كۇبىڭ اسىعا تۇرىپ، اناداي دا تومەندە وتىرعان
ءبىرقانشالاعان قارت ۇستازداردى دەمەپ اكەلىپ،
مىنبەدەگى وزدەرى تابيعي يىلەپ العان جۇمساق ورنىندارىنا
اكەلىپ وتىرعىزدى دا، وزدەرى بارىپ سولاردىڭ ورنىنا
وتىرۋعا ئىڭعايلاندى ...

دەسەدە، تومەنگە ءتۇسىپ باراجاتقان ولاردىڭ وڭدەرى
قىزارىپ، ەكى بەتتەرى دۋىلداساداعى «ءبىزدىڭ دە مەرەكەنى
قۇتتىقتاۋعا ارنالعان سوزدەرىمىز بار ەدى» دەپ دايىندالعان
قاعازدارىن جانتالالىرىنا جۇمارلاپ سالا باستادى. ولاردىڭ
ءبىر سارىندى قالپىقا ۇرعانداي بولاتىن بۇل ءسىمنىڭ
جاۋابىن ءار — ءار جەردەن شىققان كۈلكى مەن سىبىر
بۋالدىرلاتىپ وشكىندەتە بەردى ...

ئۇي بولسى

بەلگىلى ئېىر اۋدان جايلاۋىندا الداعى بولاتىن اقىندار
ايتىسىنا بولا ارنايى قاز - قاتار تىگىلگەن جۇزدىڭ
ۋستىندەگى ئېىرىڭغاي اقپوز ۋىلەردى جان - جاقتان
كەلەتىن سىلى قوناقتاردىڭ جاتىپ - تۇرۇنا ولاردىڭ
لاۋازىمىنا قاراي رەت - رەتىمەن ئېىلىپ ورنالاستىرىپ
جۇرگەن باسقارۋشى قىزمەتكەرلەر مەن كۈتۈشلىرى
مۇرىندارىنا سۆ جەتسەيى جۇر ...

— مىناۋ سەگىز ئۇي ولكەدەن كەلەتىن باشىلار مەن
ولاردىڭ سەمىياسىنداعىلارغا ... ال مىناۋ ون ئۇش ئۇي
وبلىس پەن ايماقتان كەلەتىن باشىلار مەن ولاردىڭ
سەمىياسىنداعىلارغا، ويتكەنى بىرگەدەگى ورىنداردان مولىراق
كەلەتىنى حاق قوي ... تىزىمدەۋشى قىزمەتكەر بولسا،
جاۋاپتى جولداسنىڭ الگىندەگى بولىستەرىن ەستەلىگىنە
ئمولت كەتىرمەي جازىپ كەلە جاتىر. ال مىناۋ ون بەس
ئۇي وسىناۋ باي ولكەنىڭ تۈكپىر-تۈكپىرلەرىنەن
شاقىرىلغان سىلى قوناقتار، كەۋدەلەرى مەدالغا تولغان ارسى
يەلەرى، اتاقتى انشىلەر مەن كۈيشلەرگە، ونان قالسا ەندى
ئېىر جاعى ساۋدا - توقتام جايىنا بولا كەلگەن قالتالىلارغا
ارنايى تىگىلگەن ئۇي. ال، مىناۋ بەس ئۇي وسى رەتكى
اقىندار ايتىسىنداعى ئادىل قازىلارغا بەرىلەدى. حاتشى
قىزمەتكەر وزىنشە شاشاۋ شىعارماي جازىپ كەلەدى. ال
مىناۋ قوماقتى سان بولغان، — دەدى باسقارۋشى قىزمەتكەر
كوز الدىنداعى ۋىلەردى بىرەۋ، ەكەۋ، ۋشەۋ، تورەۋ — ...
دەپ ساناي وتىزبەس ئۇي ئار اۋداننان كەلەتىن اقىندار مەن

ونەرىپازدارغا تىگىلگەن ۋى، ال ئاناۋ شەتەرى توعىز ۋى ۋىزىمىزدىك داياشىلار، تاباقشىلار، كۈتۈشلىرىگە بەرىلگەن. مۇنىڭ سىرتىدا تاغى ون ۋى بىر ۋى فىلىم ۋىشلىرىغا، رەجىسورلارغا، سۈرەت تارتۈشلىرىغا بەرىلدى، ۋىتكەنى ەك ماڭىزدى كوزىگە كورىنەتىن جۇمىستى بىتىرۈشلىرى وسىلار عوي، وسى كەزدە ۋىمىت بولغانداي ەرىپ جۈرگەن ۋى ۋىبۇلۇشى قىزمەتكەردىك ۋىبىرى وزىنەن جوعارىسى باسقارۋىشىنى ەسىنە تۈسىرگەندەي بولپ:

— ایماق پەن ۋار اۆداننان قىزىق — تاماشا كەلگەن قارت كادرلاردى قايىدا ورنالاستىرامىز؟ — دەدى.

— ولاردا بار، ۋەستامىز جوق، — دەدى باسقارۋشى قىزىمەتكەر، ول كىسىلەردىڭ شىندە بىر بولمىز ارتىنان و كېلەپ نەمەسە ۋلكەن باسشىلارغا تىلدەرى دە، اياقتارى دا جەتەتىندەرىنە، بىلايشا ايتقاندا، پىكىر - اڭگىمە شىعاراتىندارىن ارنايى سارايتاپ الپىپ اناۋ بەس ۋىگە ورنالاستىرامىز. ەندى بىر بولمىدەرى وزدەرى اقشا شىعارىپ ۋى مايلاپ جاتادى دا، ونىڭ بار - بارىنى قايدان جەتسەمىز.

— جانە مېنا ۋار - ۋار جەردەن كەلگەن كۈرەرمەن
 ەگىنىشى - مالشىلار بارعوي. ۋەلدەسەڭ ولاردىڭ اراسىندا
 ەڭبەك وزاتتارى دا بار كۆرىنەدى. بۇلاردى قايتەمىز؟ —
 دەدى تاغى ۋېر قىزمەتكەر ماڭىزدى ۋېر ادامدار قالىپ
 قالعانداى ...

— ھۆڭبەك وزاتتارى عوي ولار تالاي - تالاي ساحنادان كورنىپ ءجۇر عوي. ال مىناۋ بولسا اقىندار ايتىسى. بۇل جولى ول كىسىلەر رەنجى قويماس.

— انىق اڭگىمەنى وسىلار شىعارىپ چۈرمەسە يىگى، —
دەدى ساقىتانا سويلەگەن الگى قىزمەتكەر: — مېنىڭ
دۇبىرلىقىڭدا ئايتىشىڭدا ارناپ تىگىلگەن قىزىق ۋىلەر مەن
سويلاتىن سەمىز مالىدارنىڭ بارلىقىنى ۋىسى ھەگىنىشى —
مالشىلاردان «سالىق» قىلىپ جىناپ وتىرغامىز چوق پا!
ولاردى ھەسكەرۋىسىز قالدۇرغانىمىز، نىم ... نىم ... ۋيا، ۋجون
بولماس!

— سولايى سولاي عوي، ۋبىراق، — دەدى باسقارۋىشى
قىزمەتكەر ۋنان ارى ۋۋىزىنا ۋسوز تۋسپەي بىر دەڭە
كۈمەكەينە كەپتەلىپ قالغانداي ھەندىگارى
ھەشتەڭە دەي المادى ...
بولەتنى ۋۋى دە قالماغان ھەدى ...

ۋشەۋ ارا مۇڭداسۇ

ۋۋىل سىرتىنداي چاپىرايىپ مۇجىلغان تۋبەنىڭ
ۋستىنىدە ۋشەۋ ارا مۇڭداسىپ وتىر. ۋشەۋنىڭ دە جۈزدەرى
سېنىڭقى.

— اكەمىزدىڭ اكەسىنىڭ اكەسى ۋتە باتىر بولپ،
جۇڭغار شاپقىنىشىلارنى قارسى سۋعىستاي قولىباسلاردىڭ
ۋبىرى بولپتى. شىركىن سول كەزدىڭ قازاقتارى — اي!
ھەلەن، جەرىن قورعاغان ناعىز جاۋ جۈرەكتەر. ال، مەنە
بىرەۋ بالام ۋۋى ۋتە قورققاق، قوپان جۈرەك بولدى. ۋتېپتى
ۋۋىنىڭ كۈلەڭكەسىنەن دە قورقادى، — دەدى ۋلىنا
ۋكېلى بولپ وتىرغان بايسال قارت، قاسىنداعى
زامانداستارى تۋلەۋباي مەن جامالىغا بۇرىلا.

— «بىزدىڭ ۇل دا جىرعاپ تۇرغان جوق، — دەدى
تولەۋباي اپپاق كۈمىستەي ساقاللىن تۇتامداي وتىرىپ، —
قاشان كۆرسەڭ دە كىم كۆرىنگەنگە جاعاتسىپ، جامپاڭداپ،
سونىڭ شاشباۋىن كۈتەرىپ، قوللىنداعى باردى — جوقتى
بىردەڭلەرىن ۇلىقتاردىڭ اۋزىنا توسەپ سولاردىڭ قويىنى —
قونشىنا تىقپالاي بەردەدى. وسىدان قانشا پايدا كۆرىپ
جۇرگەننىن ءوزىم دە بىلمەيمىن ...»

— جاكە، — دەدى بايسال قارت، — باياعى دا «بىزدىڭ
اكەمىزدە «تۈپە كوك» دەيتىن كوك ات بولدى. جانۋار پاج!
اناۋ ساۋىردان^① شىققاندا كۈن باتا قىرانغا كەلىپ قويۋشى
ەدىك. ءورت تۇياعىنىڭ ورنى جۇرگەندە جولدى جەر
وشاقتاي قىلىپ ويىپ وتىراتىن — دى.

— راس! راس! — دەدى جامالى قارت تا بايساكەڭدى
قوستاي! قازىرعى اتتار قارعا ادىم جۇرسە قولتىعى دىرىلدەپ
تۇراتىن وڭكەي ماستەك ...»

— جەردىڭ ءشۈبى دە، سۋى دا، جۇتاتىن اۋاسى دا
«بارى — «بارى دە بىلعانىپ بارا جاتىرما، قالاي؟ — دەدى
بايسال قارت كەيىگەندىگىن «بىلدىرىپ.

— ۇشەۋىمىز وتىرغان وسى تۈبەمىزدە الاساراپ
كەتكەن بە ءوزى، — دەدى قامىعا ءتىل قاتقان تولەۋباي
كاريا:

— «بىزدىڭ دە «بىر شولاق باستىق ۇل بار. «مانساپ
دەسە شىكەن اسىن جەرگە قويادى. وعان بولا اكەسىن دە،
بالاسىن دا، ايەلىن دە، استىنداعى اتىن دا ايار ءتۈرى جوق.
قولتوقپاقتاي بولعان «مانساپىنان نە ورلەمەيدى، نە

قۇلدامايدى. ايتەۋ كۈندە شاپس. ءوزىن دە، وزگەنى دە
ابدەن تيتىقتاتىپ ءجۇر، — دەپ جامالى قارت قاسىنداعى
ەكى قۇرداسىنان بار سىرىن جاسىرماي.
ۇشەۋ ارا مۇڭداسۋ بۇدان كەيىن دە، ۇلى تايىعات جانە
تىرشىلىك جونىندە وكپەلى، وكىنىشتى ويلارىن ارت —
ارتىنان ايتا بەردى ...

مالباسبايدىڭ ءبىر كۈنى

قيۋاسى كەتكەن اعاش توسەكتە سىرقاتتانىپ جاتقان
اكەسى ءوزىنىڭ مالباسباي اتتى بالاسىنا:
— بۇگىن قايدا بارىپ، نە ءبىتىرىپ كەلدىڭ؟ —
دەدى.

— قايدا بارۋشى ەدىم، باياعى سول كۈندەگى جۇمس،
شارۋادا، تاڭەرتەڭ وسىدان جايىراق تۇرىپ قالىپىن دا ونان
تۈندە بەكىتىپ قويغان اتىمدى نىزدەدىم. قويغان جەرىمدە
جوق. قولما جۇگەنىمدى الىپ، انا توبە، مىنا توبەلەردىڭ
بارلىعىنا شىعىپ كوزدەدىم. تالاعىڭ تۇسىكر كورىنبەيدى.
سونان سۇراي — سۇراي، جىلىستاي — جىلىستاي تومەنگى
مالدىبايدىڭ اۋىلىنا باردىم. قاراسام كۈن ءتۇس بولىپ
قالىپتى. اۋىل سىرتىندا مالدىبايدىڭ ءوزى دە ءجۇر ەكەن.
مەن دە ءۇيدىڭ اماندىعىن، ول دا بالا — شاعالارىنىڭ
اماندىعىن تۇك قالدىرماي ايتىستىق. «ۇيگە كىر!» دەپ
جايىسقان سولۇ ۇيىنە كىردىم. وشاقتاعى قازاندا ءبىر قازان
ەت قايناپ تۇر. پۇۋ جاس ەتىڭ بۇرقىراغان ءيىسى — اي،
مۇرىڭدى جارادى. «كەشە ءبىر تايىنشامىز شۇڭقىرعا